[Spojování podoby slova s významem]
Ladislav Hejdánek
jedná se o část původního dokumentu:
1988.2 (strojopis)
- myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 14. 2. 1988
- philosophical diary – record, Czech, origin: 14. 2. 1988

[Spojování podoby slova s významem]

88-225

Zvolme tři písmena, která „něco znamenají“, např. PES. PES je slovo, které něco znamená – znamená „psa“, tj. zvíře, chované pro užitek nebo pro potěšení v domácnosti či hospodářství. Říkáme také, že slovo PES má „význam“. Víme však, že týž význam má i slovo „DOG“ nebo slovo „HUND“ atd. To znamená, že sám význam není jednoznačně dán slovem, a to ani jeho zvukem, ani způsobem jeho psaní. Zvuk ani nápis není tedy ničím, z čeho by bylo možno onen „význam“ zaslechnout či přečíst, čili ničím, co by opravdu příslušný význam „mělo“ jako svou vlastnost, nějaký svůj charakteristický rys. Daleko přesněji bychom řekli, že slovo je zvuk nebo nápis, spojený s významem. A tím ovšem vzniká otázka, jaké povahy je tato spojenost a kdo nebo co je garantem či ustavitelem tohoto spojení, této spjatosti obojího. Význam neurčuje povahu zvuku ani nápisu, a naopak zvuk ani nápis neurčuje význam. Je tu nutně zapotřebí něčeho či někoho třetího. Kdo nebo co je tím třetím, co zakládá spojení zvuku nebo nápisu s významem? Je to ten, kdo promlouvá anebo kdo poslouchá. Ale to není nic, co bychom mohli považovat za vysvětlení, nýbrž jen poukaz, kterým směrem se máme ubírat při dalším zkoumání. Otázka totiž zní, jakým způsobem je v mysli promlouvajícího nebo promlouvání rozumějícího spojení zvuku a významu provedeno, a zejména, jakou povahu má právě význam. To je důležité, abychom mohli posoudit povahu a takříkajíc techniku (?onoho?) spojování obojího. Psychologie nazývá spojování asociací. Obvykle se mluví o tom, že zvuk (nebo grafická podoba, nápis) je asociací spojen se psem. My jsme tu však zatím mluvili o spojení zvuku s významem. Můžeme tu také mluvit o asociaci? Co víme vůbec o asociacích? Je možno asociovat něco jako „význam“? A jak?

14. II. 88

880214